

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ภาษาเป็นสมบัติอย่างหนึ่งของมนุษย์ มนุษย์ใช้ภาษาในฐานะเครื่องมือการสื่อสาร มาแต่โบราณกาล ดังนั้นจึงเป็นที่ประจักษ์ว่าภาษานั้นมีบทบาทสำคัญยิ่งต่อชีวิตมนุษย์ โดยเฉพาะโลกปัจจุบันเป็นยุคสารสนเทศ (Information Age) กล่าวคือประชากรในโลกติดต่อสื่อสารกันได้อย่างกว้างขวางและรวดเร็ว มีการเผยแพร่ข่าวสารกันอย่างมากมาย จนกล่าวได้ว่า โลกยุคนี้เล็กลงเนื่องจากสามารถติดต่อสื่อสารกันได้จากทุกมุมโลก ในการติดต่อสื่อสารดังกล่าวนี้ ภาษาเป็นเครื่องมือสำคัญยิ่ง โดยเฉพาะภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่มีบทบาทมาก เป็นภาษาที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารโดยมีผู้ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สองถึง 250,000 คน บรูคตัน (Broughton, 1980) ภาษาอังกฤษเป็นภาษากลางสำหรับติดต่อระหว่างชนชาติต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความเข้าใจซึ่งกันและกันเป็นอย่างดี ทั้งทางด้านการศึกษา สังคม การค้า เศรษฐกิจ การเมือง ความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และยังเป็นเครื่องมือที่จะนำไปสู่การแสวงหาความรู้ทางวิชาการในสาขาต่าง ๆ อีกด้วย

ปัจจุบันภาษาอังกฤษได้เข้ามามีบทบาทต่อความเป็นอยู่และเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของคนไทยมากขึ้น โอกาสที่จะได้พบเห็นภาษาอังกฤษย่อมมีอยู่เสมอ ๆ ได้แก่ ป้ายสติกเกอร์ที่ติดอยู่ข้างขวดยารักษาโรค อาหาร ชื่อสิ่งของเครื่องใช้ ชื่อสถานที่ ร้านค้า หนังสือพิมพ์ เพลง ภาพยนตร์ รายการวิทยุโทรทัศน์ ป้ายโฆษณาสินค้า ชื่อกีฬาต่าง ๆ ที่เรานำมาใช้ทับศัพท์ เช่นคำว่า ฟุตบอล เทนนิส บาสเกตบอล แบดมินตัน แม้แต่สารเคมีที่ใช้ในการเกษตร ก็ล้วนแต่มีภาษาอังกฤษปะปนอยู่ (อมรรัตน์ สดสว่าง, 2534) เป็นที่ทราบกันดีอยู่แล้วว่า ผู้ที่สามารถใช้ภาษาอังกฤษได้จะเป็นผู้ที่ได้เปรียบ เนื่องจากผู้ที่เรียนภาษาอังกฤษจะสามารถเข้าใจความคิด เจตคติ วัฒนธรรม ของชาติอื่น ๆ ตลอดจนการค้าและความเจริญก้าวหน้าทางวิชาการได้เป็นอย่างดี การเรียนภาษาอังกฤษจึงมิใช่เรียนเพื่อประดับความรู้แต่เป็นเรื่องของความจำเป็นและยังเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่มีมุ่งหวังความก้าวหน้าในวิชาชีพ ความรอบรู้ใน

เรื่องราวต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสภาวะปัจจุบันของประเทศเรากำลังพัฒนา ดังที่ บรูคส์ (Brooks, 1960) ได้กล่าวไว้ว่าการเรียนรู้แต่เพียงภาษาประจำชาติภาษาเดียว ย่อมเป็นการไม่เพียงพอ ถ้าหากเราอยากท่องเที่ยวหรือรู้เรื่องราวดินแดนต่าง ๆ ตลอดจน การสื่อสารกับชนชาติอื่น ดังนั้นภาษาอังกฤษจึงได้รับการบรรจุเข้าไว้ในหลักสูตรการศึกษา เกือบทุกระดับฐานะที่เป็นภาษาต่างประเทศ เพื่อเสริมสร้างการใช้ทักษะพื้นฐาน ซึ่งได้แก่ การฟัง พูด อ่าน และเขียน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ได้ในชีวิตประจำวัน รวมทั้งมี จุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาอังกฤษในการศึกษาชั้นสูงต่อไป (เบญจลักษณ์ ณะพาณิชย์, 2528 และนพมาศ รัตนปริดากุล, 2524)

ตามหลักฐานทางประวัติศาสตร์ ภาษาอังกฤษเริ่มเข้ามามีบทบาทในประเทศไทย ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระองค์โปรดฯ ให้จ้างสตรีชาวอังกฤษ คือนางแอนนา เลียวโนเวนส์ (Mrs. Anna Leonowens) มาสอนภาษาอังกฤษแก่พระเจ้า- ลูกเธอในราชสำนัก ต่อมาในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงดำริเห็น ว่าภาษาอังกฤษเป็นสิ่งสมควรเรียน สำหรับพวกเจ้านายและผู้มีตระกูล จึงโปรดเกล้าฯ ให้ โรงเรียนพระศกทนต์สวนกุหลาบมีการสอนภาษาอังกฤษขึ้น ในปี พ.ศ. 2424 นับเป็นการสอน ภาษาอังกฤษอย่างเป็นทางการครั้งแรกในประวัติศาสตร์การศึกษาของไทยจนถึงปัจจุบัน (กานดา ๕ กลาง, 2515 อ้างถึงใน ประทีป แจ่มจิตต์, 2529) ต่อมาได้กำหนดให้เด็กไทยตั้งแต่ระดับ ประถมศึกษาตอนปลายขึ้นไป เรียนภาษาอังกฤษเป็นวิชาบังคับสามัญของหลักสูตรประโยค ประถมศึกษาตอนปลาย ตามแผนการศึกษาชาติ พุทธศักราช 2503 อย่างไรก็ตาม แม้ว่าจะมี การเรียนการสอนภาษาอังกฤษมาเป็นเวลานานแล้ว แต่ผลของการเรียนการสอนก็ไม่ได้ บรรลุจุดมุ่งหมายตามที่ได้กำหนดไว้ในหลักสูตร จากการรายงานของคณะกรรมการประสาน งานโครงการภาษาอังกฤษระดับชาติ (2514) ได้จัดทำเอกสารประกอบการพิจารณา ปรับปรุงนโยบายและหลักสูตรการเรียนการสอนภาษาอังกฤษแก่คนไทย โดยถือผลการสำรวจ ของกระทรวงศึกษาธิการ (2507) และผลการสำรวจของโครงการมหาวิทยาลัย (2510) พบว่า สาเหตุสำคัญที่ทำให้การสอนไม่ได้ผลก็คือ ต้องมาเสียเวลาแก้อรรถาธิบายที่สอนไว้ใน ชั้นต้น ๆ เพราะครูผู้สอนไม่มีความรู้เรื่องหลักสูตรและการสอนภาษาอังกฤษอย่างเพียงพอ รวมทั้งไม่มีจิตวิทยาในการสอนภาษาอังกฤษทำให้การสอนไม่บรรลุจุดมุ่งหมายตามที่กำหนดใน หลักสูตร

เมื่อการเรียนการสอนภาษาอังกฤษตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาได้ประสบความสำเร็จ
ล้มเหลวไม่ได้ผลตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ มีปัญหาและอุปสรรคหลายด้าน ในปี พ.ศ.2518
กระทรวงศึกษาธิการจึงมีดำริที่จะยกเลิกการสอนภาษาอังกฤษในระดับประถมศึกษา ดังนั้น
เมื่อกระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 จึงได้มีการ
เรียนการสอนภาษาอังกฤษอยู่ในหลักสูตร แต่เนื่องจากภาษาอังกฤษเป็นวิชาต่างประเทศ
บังคับในระดับประถมศึกษาตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ขึ้นไปเป็นเวลานานแล้ว เมื่อหลักสูตร
ฉบับนี้ไม่ได้กำหนดให้มีการสอนภาษาอังกฤษจึงก่อให้เกิดปัญหาต่อต้านจากบรรดาสื่อมวลชน
โดยเฉพาะผู้ปกครองพากันเรียกร้องอย่างมากให้สอนภาษาอังกฤษในระดับประถมศึกษาต่อไป
(สุวีร พงษ์ทองเจริญ, 2526) จากการวิจัยของ ทิพนที อ่องแสงคุณ (2521) พบว่า
ผู้ปกครองส่วนใหญ่เห็นความสำคัญและความจำเป็นของการจัดการเรียนการสอนวิชา
ภาษาอังกฤษในระดับประถมศึกษา จึงขอให้รัฐบาลและโรงเรียนดำเนินการเรียนการสอน
อย่างมีคุณภาพและมีมาตรฐาน ทั้งในด้านหลักสูตร วิธีสอน และผู้สอน ดังนั้นในปี พ.ศ.2522
กระทรวงศึกษาธิการจึงได้ตั้งคณะกรรมการร่างหลักสูตรวิชาภาษาอังกฤษชั้นประถมศึกษาปีที่
5-6 ขึ้น มีคำสั่งให้เพิ่มวิชาภาษาอังกฤษและวิชาการงานพื้นฐานอาชีพที่เกี่ยวกับการดำรง
ชีวิตในหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 ให้เป็น
วิชาเลือกในกลุ่มประสบการณ์พิเศษ โดยให้เรียนสัปดาห์ละ 5 ชั่วโมง และให้เริ่มดำเนินการ
สอนตั้งแต่ปีการศึกษา 2525 เป็นต้นไป (กระทรวงศึกษาธิการ 2523)

เพื่อเป็นการป้องกันและแก้ไขปัญหาค่าที่จะเกิดขึ้นดังที่ผ่านมา กระทรวงศึกษาธิการ
จึงได้กำหนดเกณฑ์ที่เป็นแนวทางการพิจารณาเลือกเปิดสอนวิชาภาษาอังกฤษเป็นวิชาเลือก
ทั้งในด้านความพร้อมของบุคลากรและความพร้อมด้านโรงเรียน แต่ในทางปฏิบัติปรากฏว่า
โรงเรียนส่วนใหญ่เลือกสอนวิชาภาษาอังกฤษในกลุ่มประสบการณ์พิเศษเป็นวิชาเลือก โดยที่
โรงเรียนขาดความพร้อมตามเกณฑ์ที่กำหนด เนื่องจากมีผู้มือครูทำให้ครูสะดวกในการสอน
สามารถศึกษาทำความเข้าใจและสอนได้ทันที ซึ่งง่ายกว่าการสอนวิชาการงานพื้นฐานอาชีพที่
ต้องคิดเนื้อหา โครงการสอนเอง วัสดุ อุปกรณ์ ในการฝึกหัด และ เป็นวิชาทักษะที่จะ
ต้องเสียและในการฝึกนักเรียนอย่างมาก (ช่อทิพย์ ธรรมรักษ์, 2528)

หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ได้นำมาใช้ไปช่วงระยะเวลาหนึ่ง ก็ได้
มีการปรับปรุงเนื้อหาวิชาการเรียนการสอนให้สอดคล้องเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงทาง
เศรษฐกิจและสังคม วิชาภาษาอังกฤษเป็นอีกวิชาหนึ่งที่ต้องปรับปรุงเนื้อหาการเรียนการสอน

เพื่อให้หลักสูตร สอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง และการพัฒนาทางเทคโนโลยีของประเทศ กระทรวงศึกษาธิการจึงประกาศใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง 2533) ซึ่งได้รับการปรับปรุงและพัฒนาให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ปัจจุบัน วิชาภาษาอังกฤษยังคงเป็นวิชาเลือกในกลุ่มสาระพิเศษของหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง 2533) ในระดับชั้น ป.5, ป.6 เช่นเดิม และใช้แนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร (Communicative Approach) โดยมีจุดมุ่งหมายให้นักเรียนมีความรู้ และทักษะพื้นฐานเกี่ยวกับภาษาอังกฤษเพื่อเป็นพื้นฐานในการแสวงหาความรู้เพิ่มเติมทั้งในและนอกระบบโรงเรียน และสร้างเจตคติที่ดีต่อภาษาอังกฤษซึ่งเป็นภาษาสากล เนื้อหาที่กำหนดในหลักสูตรเน้นการเรียนรู้ทักษะทั้งสี่ ได้แก่ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนกำหนดแนวทางในการสอนเป็นการดำเนินการสอนโดยอาศัยกิจกรรมเป็นสื่อ ครูมีบทบาทในฐานะผู้จัดกิจกรรมให้นักเรียนได้ฝึกใช้ภาษาในสถานการณ์ต่าง ๆ เป็นกลุ่มตามแนวการสอนเพื่อการสื่อสาร และใช้หนังสือ English Is Fun เป็นหนังสือเรียน (กรมวิชาการ, 2528)

ถึงแม้ว่าหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2533) ได้กำหนดเป้าหมายในการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษที่สอดคล้องกับสภาพการณ์ปัจจุบันดังได้กล่าวมาแล้ว รวมทั้งได้กำหนดจุดเน้นที่สำคัญในการจัดการเรียนการสอน คือ ครูผู้สอนควรจะศึกษาค้นคว้าและพัฒนาเทคนิควิธีสอนหลาย ๆ วิธีให้สอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียนและสภาพท้องถิ่น (กรมวิชาการ, 2534) แต่จากการศึกษาปัญหาการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในประเทศไทย พบว่า การเรียนการสอนยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร นักเรียนขาดความสนใจไม่เห็นประโยชน์ของการเรียนภาษาอังกฤษและไม่สามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ได้เป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวัน

ดังที่ กิพวัลย์ มาแสง (2532) และสาส์ ศิลปธรรม (2533) ได้กล่าวไว้ว่าสาเหตุที่นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ต่ำ เนื่องจากครูที่มีวุฒิทางการศึกษาน้อยและไม่ได้จบวิชาเอกภาษาอังกฤษทำให้ขาดความรู้พื้นฐานทางภาษาอังกฤษ และบางคนไม่ได้เข้ารับการอบรมเกี่ยวกับภาษาอังกฤษระดับประถมศึกษาตามหลักสูตรปัจจุบัน จึงไม่เข้าใจวิธีสอนที่เน้นการใช้ภาษา และไม่สามารถคิดกิจกรรมการสอนที่เหมาะสมจากเนื้อหาในหลักสูตรและจัดการเรียนการสอนตามแนวการสอนเพื่อการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้ไม่สามารถชักจูงให้นักเรียนมีความกระตือรือร้น และเกิดแรงจูงใจในการเรียนเท่าที่ควร นักเรียนจึง

ไม่ได้รับการฝึกฝนทักษะทางภาษาอย่างเพียงพอและครบถ้วน ส่งผลให้นักเรียนมีปัญหาด้าน การฟัง ไม่มีโอกาสที่จะได้ฝึกพูดทั้งในและนอกห้องเรียน ในด้านการอ่านนักเรียนไม่สามารถ จับใจความสำคัญของเรื่องได้ เนื่องจากครูส่วนใหญ่สอนอ่านด้วยวิธีแปล รวมทั้งไม่สามารถ เขียนได้ดีเพราะขาดทักษะพื้นฐานไม่เห็นความสำคัญและไม่เห็นประโยชน์ที่จะนำไปใช้ อีก ประการหนึ่ง ความสนใจ ความสามารถ และความถนัดในการเรียนของนักเรียนก็เป็น สาเหตุสำคัญเพราะนักเรียนบางคนเรียนรู้ได้เร็วหรือช้าแตกต่างกัน จึงทำให้เกิดมีนักเรียน เรียนดีเรียนอ่อน และนักเรียนที่ไม่รู้เรื่องขึ้นในห้อง (สมพร จินากุล, 2530)

แนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารนี้ทำให้นักเรียนกล้าแสดงออกในการใช้ภาษา บทเรียนไม่น่าเบื่อเพราะมีกิจกรรมหลากหลาย และเนื้อหาที่เรียนมีประโยชน์ในการนำไปใช้ ได้จริงในชีวิตประจำวัน แต่อย่างไรก็ตาม สภาพแวดล้อมนอกห้องเรียนก็ไม่เอื้ออำนวยใน การใช้ภาษาอังกฤษทำให้นักเรียนสิ่งของที่เรียนได้ การเรียนการสอนจึงไม่ประสบผลสำเร็จ นอกจากนี้มีอุปสรรคและปัญหาอื่น ๆ ได้แก่ ครูไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีสอน ภาษาอังกฤษตามแนวการสอนเพื่อการสื่อสารอย่างเพียงพอ จึงไม่มั่นใจที่จะใช้ภาษาใน ห้องเรียนและกับนักเรียน ครูไม่สามารถจัดกิจกรรมตามที่เสนอแนะไว้ในส่วนมือครูให้ครบถ้วนได้ กิจกรรมบางอย่างไม่สามารถปฏิบัติได้ ครูไม่มีเวลาจัดเตรียมสื่อการสอน ขาดแคลน งบประมาณ ข้อสอบยากเกินไป เน้นการอ่านและการเขียนมาก ไม่สอดคล้องกับกิจกรรมที่ เสนอแนะไว้ในส่วนมือครู (อารีรัตน์ น้าเพชร, 2529) จึงจะเห็นได้ว่าการจัดการเรียนการ สอนภาษาอังกฤษในระดับประถมศึกษายังไม่ประสบผลสำเร็จตรงตามความต้องการของ หลักสูตรอย่างที่ควรจะเป็น (สิริพร บุญฉานันต์, 2531) แม้ว่าจะมีการปรับเปลี่ยนแนวการ สอนให้สอดคล้องตามความก้าวหน้าของวิทยาการด้านการสอนภาษาก็ตาม นักเรียนยังไม่ สามารถใช้ภาษาในการสื่อสารตามต้องการได้ โดยเฉพาะการฟัง การเขียน (ประยูรศรี วรชัยพิทักษ์, 2527 และสุพจน์ สীগันทา, 2529) แนวทางแก้ปัญหาอย่างหนึ่งคือ การ แสวงหาแนวทางหรือวิธีการสอนใหม่ ๆ เข้ามาใช้ในการปรับปรุงคุณภาพการสอนภาษาอังกฤษ ซึ่งสอดคล้องกับข้อเสนอแนะของคณะนิติศาสตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชามัธยมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2532 ที่ศึกษาพฤติกรรมการสอนของครูภาษาอังกฤษ ระดับมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร พบว่า ครูใช้วิธีสอนแบบไวยากรณ์และแปลมากที่สุด วิธี สอนแบบฟัง-พูดรองลงมา และการสอนตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารน้อยที่สุด จึงได้ เสนอว่าควรมีการศึกษาค้นคว้าและหาความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับเทคนิค วิธีการและแนวการ

จัดการสอนภาษาอังกฤษแบบต่าง ๆ เพื่อนำมาปรับปรุงการสอนต่อไป สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ซึ่งเป็นชั้นที่เริ่มเรียนภาษาอังกฤษ การสอนภาษาอังกฤษขั้นพื้นฐานหรือชั้นเริ่มต้นแก่ผู้เรียนนั้นเป็นระยะที่สำคัญ ครูผู้สอนจะต้องมีวิธีสอนที่เหมาะสมกับกิจกรรมการเรียนการสอนที่ทำให้เกิดความสนใจเพราะเด็กในวัยนี้ชอบทำกิจกรรมที่แปลก ๆ ใหม่ ๆ มีการเคลื่อนไหวร่างกาย ไม่ชอบอยู่นิ่ง ถ้านักเรียนเกิดความสนใจเรียนและร่วมกิจกรรมการเรียนการสอน มีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนการสอนภาษาอังกฤษแล้ว จะทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ มอร์ส (Morse, 1968) และสุมิตร คุชานุกร (2518) ได้กล่าวว่า ความสนใจเป็นกุญแจสำคัญในการเรียน ถ้าเด็กเกิดความสนใจสิ่งหนึ่งสิ่งใดแล้ว ก็จะเรียนด้วยความฉะฉานพยายาม รู้จักใช้ความคิดเรียนด้วยความตั้งใจ ดังนั้นผู้สอนจะต้องพัฒนาการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ โดยนำวิธีสอนแบบใหม่ ๆ มาสอน เพื่อให้นักเรียนใช้สติปัญญาในการเรียน ส่งเสริมให้นักเรียนใช้ความคิด มีสมาธิในการเรียน ให้โอกาสนักเรียนในการใช้ภาษาอังกฤษด้วยตนเองและแสดงออกมากที่สุด สามารถใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารได้ การเรียนการสอนจึงจะประสบผลสำเร็จ

วิธีการสอนภาษาแบบการตอบสนองด้วยท่าทางหรือวิธีสอนภาษาแบบ T.P.R. (Total Physical Response) ของ ดร.เจมส์ เจ. อ็ชเชอร์ (James J. Asher) เป็นวิธีสอนวิธีหนึ่งที่น่าสนใจเหมาะสมสำหรับนักเรียนที่เริ่มเรียนภาษาต่างประเทศ และสามารถที่จะพัฒนาให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษที่ดีขึ้น โดยมีความเชื่อว่าการพูด นอกจากนี้ทักษะการฟังยังเป็นตัวจักรสำคัญในการพัฒนาทักษะการพูด การอ่าน การเขียนอีกด้วย ดังนั้นวิธีสอนแบบนี้จะทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้รวดเร็ว มีประสิทธิภาพ ตามทฤษฎีการจำของเฟียเจทพบว่า การที่เรียนรู้โดยใช้ประสาทสัมผัสและกล้ามเนื้อโดยเคลื่อนไหว จะช่วยให้ผู้เรียนมีความคงทนในการเรียนรู้ที่ถาวร วิธีสอนแบบนี้ยังเป็นวิธีสอนที่ไม่เน้นธรรมชาติการเรียนรู้ภาษา คือ สอนตามลำดับทักษะการฟัง พูด อ่าน และเขียน คำนี้ถึงความพร้อมของผู้เรียนในการที่จะพัฒนาแต่ละทักษะ ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ได้ดีและช่วยให้นักเรียนเกิดความมั่นใจในตนเองในด้านการออกเสียงคำศัพท์ รูปประโยค หรือตัวสะกด เพราะได้ฟังครูหรือนักเรียนตัวแทนหลาย ๆ ครั้ง นักเรียนปฏิบัติตามตัวอย่างจากครูและนักเรียนตัวแทนที่ปฏิบัติแสดงออกด้วยท่าทางให้ดู ทำให้มีความมั่นใจไม่กลัวที่จะปฏิบัติไม่ถูกต้องเกิดแรงจูงใจในการเรียน และทำให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียนอีกด้วย

จุดมุ่งหมายของวิธีสอนแบบนี้มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้มีประสบการณ์ที่สนุกสนานในการเรียนและกระตุ้นให้ผู้เรียนอยากเรียนรู้ ในระยะแรกของการเรียนการสอน ผู้เรียนไม่ต้องพูด แต่จะเป็นผู้ฟังและทำตามผู้สอน ผู้เรียนจะปฏิบัติตามคำสั่งต่าง ๆ ของผู้สอน เมื่อนักเรียนพร้อมที่จะพูดก็พูดได้เอง ผู้สอนได้สื่อสารกับผู้เรียนทั้งชั้นและเป็นรายบุคคล ส่วนผู้เรียนได้เรียนรู้จากการสังเกตดูเพื่อนนักเรียนด้วยกันหรือผู้สอน ช่วยให้เข้าใจและจำได้ดี การทำให้ผู้เรียนพูดเมื่อพร้อมที่จะพูดช่วยลดความวิตกกังวลของผู้เรียนทำให้การเรียนภาษาเป็นเรื่องน่าสนุกและง่ายขึ้น จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเปรียบเทียบการสอนแบบการตอบสนองด้วยท่าทาง กับการสอนตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ และเป็นแนวทางให้ครูผู้สอนหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับการสอนวิชาภาษาอังกฤษ ได้นำไปปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยใช้การสอนแบบการตอบสนองด้วยท่าทาง กับการเรียนโดยใช้การสอนตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

สมมติฐานของการวิจัย

ดร.เจเน็ต คิง สวาฟฟา (Janet King Swaffa, 1976) ได้นำวิธีสอนแบบการตอบสนองด้วยท่าทาง (T.P.R.) ไปทดลองสอนภาษาเยอรมันแก่นักศึกษา โดยที่ ดร.วูครีฟ เป็นผู้รายงานผลการสอน พบว่า ทักษะการฟังและการอ่านของผู้เรียนโดยวิธีสอนแบบ T.P.R. เพียง 1 ภาคเรียนมีผลการเรียนเทียบเท่าผู้เรียนที่เรียนโดยวิธี Audio-Lingual Method ที่เรียนจบมาแล้ว 2 ภาคเรียน และมีอัตราการสอบผ่านสูงถึง 75 เปอร์เซ็นต์ ในขณะที่กลุ่มที่เรียนโดยวิธี Audio-Lingual Method มีอัตราการสอบผ่านเพียง 50 เปอร์เซ็นต์ นอกจากนี้ผู้เรียนในกลุ่มทดลองยังมีแรงจูงใจในการเรียนสูงขึ้นอีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับ อัสเชอร์ และคณะ (Asher, 1965) ได้นำวิธีสอนแบบการ

ตอบสนองด้วยท่าทาง (T.P.R.) ไปทดลองสอนภาษาญี่ปุ่นแก่นักศึกษา ผลการทดลองพบว่า กลุ่มทดลองมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคงทนในการเรียนรู้สูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

สำหรับประเทศไทย ยังไม่มีงานวิจัยที่เปรียบเทียบการสอนแบบการตอบสนองด้วยท่าทางกับการสอนตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ในระดับประถมศึกษา แต่มีงานวิจัยลักษณะนี้ในระดับอื่น คือ งานวิจัยของ สุดา ชาครินทร์ (2528) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ แรงจูงใจ และความคงทนในการเรียนรู้ วิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งได้รับการสอนแบบ T.P.R. (Total Physical Response) ที่มีกิจกรรมเสริมและการสอนตามคู่มือครู ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนแบบ T.P.R. มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แรงจูงใจ และความคงทนในการเรียนรู้ วิชาภาษาอังกฤษ สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนตามคู่มือครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01, 0.01, และ 0.05 ตามลำดับ

จากผลการวิจัยดังกล่าว ผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานว่า

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยใช้การสอนแบบการตอบสนองด้วยท่าทาง จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ สูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยใช้การสอนตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนคอนมดแดง (บ้านดงบัง) เป็นโรงเรียนดีเด่น สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากิ่งอำเภอคอนมดแดง จังหวัดอุบลราชธานี
2. ตัวอย่างประชากรเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา 2537 โรงเรียนคอนมดแดง (บ้านดงบัง) สำนักงานการประถมศึกษากิ่งอำเภอคอนมดแดง จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 2 ห้องเรียน ห้องละ 30 คน รวมทั้งสิ้น 60 คน
3. เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยนำเนื้อหาจากหนังสือ Learning Another Language Through Action : The Complete Teacher Guidebook หนังสือ Instructor's notebook : How to Apply TPR for Best Results และหนังสือ

English Is Fun Book 1-2 โดยผู้วิจัยได้ดัดแปลงและจัดทำเนื้อหาขึ้นมาใหม่ได้ 4 เรื่อง ได้แก่ Parts of the body, Clothing, Home และ Clean up our house

4. ตัวแปรที่จะศึกษา

ตัวแปรต้น การสอนแบบการตอบสนองด้วยท่าทาง

การสอนตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

ตัวแปรตาม ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้น

ประถมศึกษาปีที่ 5 หลังจากการเรียนโดยวิธีดังกล่าว

5. ระยะเวลาในการทดลอง การทดลองใช้เวลาภาคเรียนที่ 3 ปีการศึกษา 2537 เป็นเวลา 3 สัปดาห์ จำนวน 45 คาบ (คาบละ 20 นาที)

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. คะแนนจากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ประจำภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2537 ซึ่งใช้เป็นเกณฑ์ในการเลือกตัวอย่างประชากร เป็นคะแนนที่สามารถวัดความสามารถทางการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนได้
2. การทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างประชากร ถือว่าเป็นการทำอย่างเต็มความสามารถ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ได้จึงสามารถวัดความสามารถในการเรียนของนักเรียนได้
3. การตอบแบบสอบถามของตัวอย่างประชากร ถือว่าเป็นการแสดงความคิดเห็นตามความจริง และเชื่อได้ว่าจึงสามารถประเมินกิจกรรมที่จัดขึ้นได้

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

การสอนแบบการตอบสนองด้วยท่าทาง หมายถึง การสอนภาษาอังกฤษที่เน้นทักษะการฟังอย่างเข้าใจ ผู้เรียนเป็นผู้เลียนแบบการกระทำของผู้สอนโดยการปฏิบัติตามคำสั่ง ซึ่งผู้สอนก็จะปฏิบัติตามคำสั่งนั้นด้วยเพื่อเป็นตัวอย่าง มีการเคลื่อนไหวด้วยอวัยวะต่าง ๆ ของร่างกายปฏิบัติตามตอบสนองคำสั่งนั้น ๆ (Asher, 1988) โดยมีขั้นตอนการสอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 เสนอบทเรียน โดยครูพูดประโยคคำสั่งเป็นภาษาอังกฤษ พร้อมทั้งแสดงท่าทางประกอบ 2-3 ครั้ง ให้นักเรียนฟังและแสดงท่าทางปฏิบัติพร้อม ๆ กับครู โดยไม่ต้องพูด

ขั้นที่ 2 การปฏิบัติ เมื่อนักเรียนสามารถฟังและเข้าใจคำสั่งแล้ว ครูจะใช้ประโยคคำสั่ง สั่งให้นักเรียนแสดงออกด้วยท่าทาง ปฏิบัติตามคำสั่งนั้น โดยไม่ต้องดูแบบอย่างจากครู

ขั้นที่ 3 ทดสอบการปฏิบัติและให้ข้อมูลป้อนกลับ ครูจะเป็นผู้สังเกตการปฏิบัติการแสดงออกตอบสนองด้วยท่าทางของนักเรียนโดยการพูดหรือแสดงการชมเชยเมื่อนักเรียนปฏิบัติได้ถูกต้อง หรือให้คำแนะนำ แก้ไข เมื่อนักเรียนไม่เข้าใจและไม่สามารถปฏิบัติกิจกรรมในการเรียนการสอนได้

ขั้นที่ 4 ประเมินผลโดยใช้กิจกรรมเสริม ได้แก่ การให้นักเรียนฝึกออกเสียง คำศัพท์ สะกดคำศัพท์ บอกความหมายของคำศัพท์ และทำแบบฝึกหัดเสริมที่แสดงออกด้วยท่าทางประกอบตอบสนองในการปฏิบัติตามคำสั่งมีการเล่นเกม แสดงท่าทางประกอบเพลง แสดงบทบาทสมมติ เพื่อช่วยให้นักเรียนมีความเข้าใจบทเรียนดียิ่งขึ้น

การสอนตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร หมายถึง การสอนให้นักเรียนสามารถใช้ภาษาในการสื่อความหมายตามความมุ่งหมายในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ผู้เรียนสามารถนำประสบการณ์จากการเรียนไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในการดำรงชีวิตประจำวัน (Scott ใน Johnson and Morrow, 1981) โดยมีขั้นตอนการสอนดังนี้

ขั้นที่ 1 บอกจุดประสงค์ เพื่อให้ทราบว่า การสอนแต่ละครั้งมีจุดประสงค์อะไร

ขั้นที่ 2 ดำเนินการสอน ผู้สอนจะต้องให้ผู้เรียนเข้าใจความหมายในเรื่องที่จะสอนอย่างชัดเจนโดยทำความเข้าใจกับคำศัพท์ และโครงสร้างที่อยู่บนเนื้อหานั้น ๆ โดยการซักถาม สนทนา อธิบาย

ขั้นที่ 3 ฝึกใช้ภาษา เป็นการฝึกเกี่ยวกับตัวภาษาโดยการสร้างสถานการณ์ให้เหมือนจริงให้ผู้เรียนทำกิจกรรมเป็นคู่หรือกลุ่ม ผู้เรียนจะเข้าใจว่าใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร และอย่างไร จากนั้นผู้สอน ประเมินผล ทดสอบนักเรียนว่าได้เรียนรู้ไปมากหรือน้อยเพียงใดโดยการถาม-ตอบ

ขั้นที่ 4 ถ่ายโอนความรู้ ผูกการใช้ภาษาอย่างเสรี ผู้เรียนจะมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน เช่น การแสดงบทบาทสมมติ การเล่นเกม ฯลฯ ผู้เรียนสามารถนำภาษาที่เรียนในห้องเรียนออกไปใช้ในสถานการณ์จำลองหรือสถานการณ์จริงได้

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ หมายถึง คะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ ซึ่งประกอบด้วย 2 ส่วน คือ ภาคปฏิบัติ ได้แก่ การฟัง การพูด และภาคความรู้ ได้แก่ ความรู้ทางภาษาและทักษะสัมพันธ์

นักเรียน หมายถึง นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา 2537 โรงเรียนคอนแอมแดง (บ้านดงบัง) สำนักงานการประถมศึกษากิ่งอำเภอคอนแอมแดง จังหวัดอุบลราชธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาเอกสาร วารสารต่าง ๆ หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. ศึกษาเนื้อหาการสอนจากหนังสือ Learning Another Language Through Action : The Complete Teacher's Guidebook, หนังสือ Instructor's notebook : How to Apply TPR. for Best results, หนังสือ English Is Fun Book 1-2 และงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสอนภาษาอังกฤษ
3. เลือกตัวอย่างประชากร ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนคอนแอมแดง (บ้านดงบัง) สำนักงานการประถมศึกษากิ่งอำเภอคอนแอมแดง จังหวัดอุบลราชธานี ปีการศึกษา 2537 ภาคเรียนที่ 3 จำนวน 60 คน เลือกตัวอย่างประชากรโดยวิธีสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยนำคะแนนจากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษในการสอบปลายภาคเรียนที่ 2 มาพิจารณา เลือกห้องที่นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานใกล้เคียงกัน แล้วทดสอบค่าที (t-test) เพื่อที่จะให้นักเรียน 2 กลุ่มนี้มีความสามารถในการเรียนภาษาอังกฤษไม่แตกต่างกัน จากนั้นเลือกกลุ่มทดลองโดยการจับฉลาก 1 หักกลุ่มที่ 1 เป็นกลุ่ม

ทดลองเรียนโดยใช้การสอนแบบการตอบสนองด้วยท่าทาง กลุ่มที่ 2 เป็นกลุ่มควบคุมเรียนโดยใช้การสอนตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

4. สร้างแผนการสอน แผนการสอนที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย แผนการสอนแบบการตอบสนองด้วยท่าทาง จำนวน 15 แผน และแผนการสอนตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร จำนวน 15 แผน มีเนื้อหาการสอน 4 เรื่อง คือ เรื่อง Parts of the body, Clothing, Home และ Clean up our house นำแผนการสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบหาความถูกต้อง ความเหมาะสมของเนื้อหาและกิจกรรม เพื่อการปรับปรุงแก้ไข แล้วนำไปทดลองสอนกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอุบลวิทยาคม สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี ที่นำชื่อตัวอย่างประชากร แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง

5. สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่

5.1 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษ จำนวน 2 ฉบับ คือ ภาคปฏิบัติและภาคความรู้

5.2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษ จำนวน 1 ฉบับ

ผู้วิจัยนำเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยให้ผู้ทรงคุณวุฒิผู้เคยตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม ความครอบคลุมของเนื้อหา และตรงตามจุดประสงค์ จากนั้นนำไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอุบลวิทยาคม สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี ที่นำชื่อตัวอย่างประชากรเพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือและปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง

6. การเก็บรวบรวมข้อมูล

6.1 ผู้วิจัยทำการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนการเรียน (Pre-test) โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สร้างขึ้น

6.2 ผู้วิจัยดำเนินการสอนภาษาอังกฤษนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กลุ่มทดลองโดยใช้การสอนแบบการตอบสนองด้วยท่าทาง กลุ่มควบคุมโดยใช้การสอนตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ตามแผนการสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นเวลา 3 สัปดาห์ จำนวน 15 ชั่วโมง

6.3 เมื่อสอนครบกำหนด ให้ให้นักเรียนทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์หลังการเรียน (Post-test) โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชุดเดิม

6.4 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษ ให้ตัวอย่างประชากรกลุ่มที่เรียนโดยใช้การสอนแบบการตอบสนองด้วยท่าทางตอบคำถามแสดงความคิดเห็น

7. การวิเคราะห์ข้อมูล

7.1 นำคะแนนจากการทดสอบก่อนและหลังการสอนของนักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม มาเปรียบเทียบกันเพื่อหาความแตกต่าง โดยการทดสอบค่าที (t-test)

7.2 นำแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่เรียนโดยใช้การสอนแบบการตอบสนองด้วยท่าทาง มาวิเคราะห์โดยหาค่าร้อยละ

8. สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. เป็นแนวทางให้ครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษในระดับประถมศึกษาได้พิจารณาและเลือกวิธีสอนที่เหมาะสมไปใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ
2. เป็นแนวทางการสร้างแผนการสอน แบบฝึกหัด และสื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับนักเรียน

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย